תורה אור השלם

ישעיהו מא יט 3. וְלְקָּח אַזוֹב וְטְבֶל בָּמָיִם אִישׁ טְהוֹר וְהְזָּה עֵל הָאַהְל וְעל בְּל הַנְּפְשׁוֹר אָשְׁר דְיִי שְׁם וְעַל הַנֹּנְעָ עַצְטָם אוֹ בָּקוּלָ אוֹ בַּמָּר עַצְטַם אוֹ בָּקלָל אוֹ בַמָּר עַצְטַם אוֹ בָּקרַל יט יח

הגהות הב״ח

(h) גמ' מאי ארו הדק (כדרנה וכו' שיטה והדק) מא"מ ונ"ב נק"א אינו: (2) תום' ד"ה כי היכי וכוי דכתיב ואת כל כלי השרת אשר ישרתו נס:

גליון הש"ם

גמ' וכן בעזרא. עיין מ״ם לעל בגליון דף יב ע״ל בלש״י ד״ה ללו ההר: שם ורבא אמר לקיחה ע״י ד״א. עיין יומל דף מו ע״ב בלש״י ד״ה רב פפל:

הגהות הגר"א

(א' (ור"י סבר כו' עד לסכך) תא"מ:

מוסף רש"י

ומודה ר' מאיר. כין מים בהן ארבעה בין שאין בהן ארבעה בין שאין בהן ארבעה בין שאין הרבעה בין שאין ויקב דהן ארבעה בין הדבעה בין מים אים ויקב דהן מים מים ומודה ר' ויקב דהן מים בין בהן דאת בהן דאת בהן בין נסר לנסר כין, והסי דנין כר מאיר רבותא היא, בין נסר מאיר רבותא היא, בין נסר מאיר רבותא היא, משם מודה בהא (שם). משם מודה באמינה ביוני ברן באידה באמינה ביוני ברן באידה באמינה ביוני ברן

לא מלא אחד מד' מינין הללו יהא יושב ובטל. מסוכה נמלא זה קל והדין היה מלמד חומר מתחלתו כדדרשת מה לולב הקל שאינו נוהג בלילות כבימים יש בו חומר זה שאינו נוהג אלא בד' מינין סוכה חמורה שנוהגת בלילות כו': עלי זית ועלי עץ שמן. לאו ד' מינין

נינהו: ור"י סבר הנך לדפנות ועלי הדם ועלי חמרים ועלי עד עבות לסכך ותנן מסככין בנסרים. ול"ג של ארז ונהי נמי דהני נסרים מאחד מד' סוכה של כל דבר יוכן בעזרא אומר יצאו מינים הם מיהו מעיקרא דדיקלא ההר והביאו עלי זית ועלי עץ שמן ועלי נינהו אלמא לר"י סיב ועיקרא דדיקלא הדם ועלי תמרים ועלי עץ עבות שׁ(ועשׁו) כשיריו לאגדו של לולב דאי לאו הכי סוכות ככתוב [א] יורבי יהודה סבר הני לדפנות הוו להו כמין אחר דהא לר"י אין עלי הדם ועלי תמרים ועלי עץ עבות לסכך סוכה אלא בהכשר לולב מק"ו: יותנן מסככין בנסרין ד"ר יהודה אלמא סיב סככה בנסרים של ארו גרסינן הכא: י׳ מיני ארזים הם. והדם חד מינייהו ועיקרא דדיקלא מינא דלולבא הוא ש"מ ומי במסכת ר"ה (דף כג.): ביקירי אמר ר' יהודה ארבעת מינין אין מידי אחרינא ירושלים. מנכבדי ירושלים העשירים: לא יוהתניא סיככה בנסרים של ארז שיש במינו אוגדין אותו מלמטה. נמלא בהן ד' מפחים ד"ה פסולה אין בהן ד' מפחים אגד העליון לנוי בעלמא ולא להכשיר רבי מאיר פוסל ורבי יהודה מכשיר ומודה מלוה לפיכך אינו תוספת לעבור על רבי מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר בל תוסיף: מגדלי הושענא. אוגדי הלולבים לשון גדילין. ולשון הש"ם לומר שמניח פסל ביניהן וכשירה מאי ארז הדס לכל אומן בדבר לשון זה כגון הך דבפרק משקין (מו"ק דף יא.) למגדלי אוהרי ולמגדלי תנורי בחולו של ס כדרבה בר רב הונא סדאמר רבה בר רב (ה) 'אנא אמרי בי רב עשרה מיני ארזים הן שנא 'אתן במדבר ארז שימה והדם וגו': ר' מאיר מועד הא למדת שפירוש לשון זה אומר אפילו במשיחה כו': תניא יא"ר מאיר לשון עשיה ותקון: שיירי ביה בית מעשה ביקירי ירושלים שהיו אוגדין את יד. מתחת לאגד שלא יקחנו במקום לולביהן בגימוניות של זהב אמרו לו "משם אגדו דקסבר אין האגד מן המלוה ראיה במינו היו אוגדין אותו מלממה אמר להו רבה להנהו מגדלי הושענא דבי ריש כרבנן דחמרי חין לריך חגד: דלח נהוי חלילה. בין יד להושענא ואין זו לקיחה: לא לינקוט איניש הושענא גלותא כי גדליתו הושענא דבי ריש גלותא בסודרה. כשנוטלו לנחת בו לח שיירי ביה בית יד כי היכי דלא תיהוי חציצה יכרוך סודר שבין כתפיו על ידו ויאחו בו הלולב: אזוב קלר. שהיו רבה אמר יכל לנאותו אינו חוצץ ואמר רבה לא לינקים איניש הושענא בסודרא דבעינא מביאין מי חטאת מעיר לעיר לקיחה תמה וליכא ∘ורבא אמר □ילקיחה על בשפופרת של קנים ארוכות ומלניעין ידי דבר אחר שמה לקיחה אמר רבא מגא אמינא לה דלקיחה על ידי דבר אחר שמה אותם בהם לטהרת טמאים ומטביל האזוב ומזה ואם היה קלר כשמכניסו בפי השפופרת אינו מגיע למים לקיחה דתנן שיאזוב קצר מספקו בחום ובכוש שברחש השני: מספקו. מחריכו כדי ומובל ומעלה ואוחז באזוב ומזה אמאי יולקח ספוקו: בכוש. פלך פוזי"ל בלע"ז וטבל אמר רחמנא אלא לאו ש"מ לקיחה על שהנשים טוות בו: ולקה. אזוב וטבל ידי דבר אחר שמה לקיחה ממאי דלמא במים בשעת טבילה בעינן לקיחה: שאני התם כיון דחבריה כגופיה דמי אלא אלא שמע מינה שמה לקיחה. ומיהו מהכא יינפל משפופרת לשוקת פסול כשהוא מזה לריך לאחוז באזוב מפני

שאם אוחזו בספוקו הוא מנענע
כאן וכאן ואינו מכוין ומזה על הכלי: נפל משפופרת לשוקם. אף
האפר היו מביאין בשפופרת ומקדשין בו את המים בשוקת של אבן
שכל מעשה פרה בכלי אבנים היתה אם אפשר והיה נותן אפר
משפופרת למים שבשוקת שהאפר נותן למעלה כדילפינן בסוטה (דף
מיז) מים חיים אל כלי שהמים נותנין מחילה אל כלי ולא יפסיק אפר
ביניהן והא דכתיב ונתן עליו מים מוקמינן (שם) לערבן. ואם כשבא
לקדש נפל האפר משפופרת לשוקת שלא במתכוין פסול הקידוש דבעינן
ולקחו מעפר שרפת החטאת ונתן וגו׳ [במדבר יע] שיהא לוקח בידו ונותן:

ינקחו מעפר שרפת החטחת ונתן וגו' ובמדבריטן שיהה נוקח בידו ונותן: הא כלים ושירות אחד והדר מיבעיא ליה הניח סיב בתוך המזרק דהוי

בטל. מסוכה נמלא זה קל להקל ותימה דהכא אין הלכה כר' יהודה דלא מכשר אלא בד' מינין מה לולג בקל שאינו נוהג דסתם מתני' בפ"ק (דף יא) כרבנן בהדלה עליה את הגפן ואת והג אלא בד' מינין סוכה הדלעת דקתני או שקלץ כשרה וי"ל דהא דקי"ל התם כרבי יהודה אלי עץ שתן. לאו ד' מינין היינו מכח דין אחר ויליף במה מצינו מנותר שישנו בבל מותירו מה נותר בשריפה ישנו בבל מותירו מה נותר בשריפה לא מצא ארבעת מינין יהא יושב ובמל אף חמץ בשריפה דאע"ם שאתרו לו התורה אמרה בסוכות תשבו שבעת ימים

ישנו בבל מוחירו מה נוחר בשריפה אף חמץ בשריפה דאע"פ שאמרו לו חכמים אשם חלוי וחטאת הבא על הספק יוכיחו שהם בבל חוחירו ואת אמרת בקבורה ושתק ר' יהודה אלמא הדר ביה מההיא אע"ג דהוא שתק אנן לא שתקינן דלא שתק אלא מתון דברי עלמו במה שאומר במקום אחר דנותר בקבורה אבל אנן סברינן דנותר בקבורה אבל אנן סברינן

בשריפה ואין כאן יוכיה:

רהביאו עלי זית. רבי יהודה
הוה מוקי ליה לדפנות:

מוקי ארו הדת בדרב הברב הוא

מאי ארז הדם כדרבה בר רב הונא דאמר י' מיני ארזים הם. תימה ולרב יהודה אמר רב דפליג עליו מאי איכא למימר דאמר במס׳ כ"ה פ' אם אינן מכירין (דף כג. ושם) ד' מיני ארזים הם אלו הן ארז וקתרום ועץ שמן וברוש ולספרים דגרסי לעיל בפ"ק (דף יד:) ברייתא דתניא כוותיה דרב סיככה בנסרים שאין בהן ארבעה דברי הכל כשרה ול"ג של ארז ניחא דבברייתא דהכא תניא כוותיה דשמואל ולא חשיב לה רג עיקר: בי היכי דלא ליהוי חציצה. דקסבר רבה מין במינו חולך אי נמי משום דמספקא ליה כדמוכח פרק בהמה המקשה (חולין דף ע. ושם) כרכתו אחותו והוליאתו מהו דמפרש ר"ת היינו נקבה שנולדה עמו וקרי לה אחותו כדאשכחן פרק כל הבשר (שם דף קיד.) אין לי אלא בחלב אמו בחלב אחותו הגדולה מניין והא דאמר פ"ק דבכורות (דף ט. ושם) גבי חמורה שלא ביכרה וילדה שני זכרים ורבנן לימא קסברי מקלת רחם מקדש דחי כוליה רחם מקדש נהי דא"א לנמנם חלינה מיהא איכא אמר רב אשי מין במינו אינו חולך התם הוא דפשיטא לן משום דאיכא מקלת רחם בלא חלילה ואע"ג דהכא נמי הוי חולך לאגד ומקלתה בלא חלילה וקא קפיד רבה דלמא לידה

כלים ושירות אחד והדר מיבעיא ליה הניח סיב בתוך המזרק דהוי מין בשאינו מינו אי חולץ או אינו חולץ ואין לדמות כל הדברים: דבעינא לקיחה תמה וליכא. הכא לא שייך למימר דלא ליהוי חלילה כדאמר לעיל דלעיל איירי כשיאגד בלולב והכא כשכרך בידו ובדבר הכרוך בידו לא שייך חלילה ובסוף מקום שנהגו (פסחים נו ושם) גבי יששכר איש כפר ברקאי דהוה כריך ידיה בשיראי ועביד עבודה ופי׳ בקונטרס וחלילה פוסלת בקדשים דכתיב ולקח הכהן בעינן שתהא לקיחה בעלמו של כהן אע"ג דלקיחה על ידי ד"א שמה לקיחה [לרבא] ה״מ דרך כבוד כדמוכח בסוף פירקין (דף מב.) גבי לולב שהוליאו בכלי דפריך עלה והאמר רבא לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה ומשני הני מילי דרך כבוד אבל דרך בזיון לא והשתא נמי אע"ג דכריך ידיה בשיראי לכבוד עלמו היה עושה שלא יתלכלכו ידיו בדם האברים ומבזה קדשי שמים קרי ליה התם אי נמי 0 דלטעמיה דחלילה נענש משום בזיון קדשים כדמוכח מבח קול ומיהו לא יתכן פירוש זה מדמייתי עלה ההיא דאזוב שספקו בחוט אלא י"ל דאגד הצריך ללולב שלא יתפרדו המינין שייך ביה חצילה אבל הכא סודרא לא בעי לולב ומיהו גם זה לא יחכן דכ"ש דהוה ליה למימר דחולץ כדמוכח בעיא דרמי בר חמא דפרק הוליאו לו (יומא דף נח. ושם) דהניח מזרק בחוך מזרק דבעי למיפשטה מההיא דעל גבי רגל חבירו פסול ודחי שאני רגל דלא מבטל ליה וי"ל דמיירי שעשה מן הסודר כמין בית יד ללולב ואין שייך כאן חלילה שכל הלולב חוץ מידו ואוחזו בבית יד הבולט הנעשה מן הסודר ודמי לאזוב שספקו בחוט ולא חשיב ליה רבה לקיחה תמה ורבא סבר שמה לקיחה ולולב שהוליא בכלי דסוף פירקין לא בשאוחז בדופני הכלי אלא מניח ידו תחת שוליו או שאוחז בבית יד של כלים: בבל משפופרת לשוקת. פי׳ בקונטרס לשוקת של אבן שכל מעשה פרה בכלי אבנים ואי אפשר לומר כך דהך שפופרת גופה מקבלת טומאה היא כדמוכח פרק חומר בקודש דאמריטן שפופרת שחתכה לחטאת טמאה ויטביל ובמסכת פרה בדוכתי טובא תנן שהיו ממלאין חביות לקדש בהן עוד משמע דעדיפי שאר כלים לקדש דתנן (פרה פ״ה משנה ה) בכל הכלים מקדשים אפילו בכלי גללים כלי אבנים כלי אדמה דאף על גב דלא חשיבי כלים לטומאה חשיבי כלי לקידוש וכ״ש שאר כלים ומה שכל מעשיה בכלי אבנים היינו בשבעת הימים שמפרישין כהן השורף את הפרה ללשכה שעל פני הבירה ולשכת בית אבן היתה נקראת כדמפרש בריש יומא (דף ב.) ועביד משום מעלה: [וע"ע מוספות חגיגה כג. ד"ה שפופרת ותוספות יותא ב. ד"ה שכל ותוספות חולין ט: ד"ה טתאה]

פוזי"ל (פושי"ל). פלך (לטווייה).

עין משפמ

נר מצוה

ש"ע א"ח סי׳ תרנא סעיף

. ג מיי' פי"א מהלכות

פרה הלכה ד סמג

עשין רלג:

עו ד מיי׳ פ״ט שם הלכה

ב סמג שם:

לעזי רש"י

רבינו חננאל

דדייק מדתנן מסככין בנסרין דברי ר' יהודה, . ותניא ר' יהודה אומר סוכה אינה נוהגת אלא בד׳ מיניז שבלולב. ש"מ נסריז של דקל מין לולב הן. ואסיקנא נמי ארז מין הדס הוא. ר' מאיר אומר אפי׳ מוא. די מאין אומו אפי במישחה אוגדין. תניא אמר ר' מאיר מעשה ביהיר ירושלים שהיו אוגדין אותו בגימוניות של זהו אמרו לו, במינו היו אוגדין אותו מלמטה. אמר רבה למגדלי הושענא דבי ריש גלותא, שיירו כלולב בית יד. כלומר קצה הלולב - .... הנאגד עם ההדס הניחוהו בלא אגד, כי היכי דלא ליהוי חציצה. רבא אמר כל לנאותו אינו חוצץ, מין במינו הוא. אמר (רבא) (רבה) לא לינקוט איניש לוליבא בסודרא, . דבעינא ולקחתם וליכא. רבא אמר לקיחה וע"י דבר אחר] שמיה לקיחה, מהא דתנן בפרה פי"ב האזוב הקצר מספקו בחוט או בכוש, טובל ומעלה, אוחז באזוב ומזה. ר׳ יהודה ור' שמעוז אומרים כשם שהזייה באזוב כך טבילה באזוב. פי׳ אליבא דתנא קמא דפליג עלייהו אמאי קא שרי, ולקח אזוב וטבל במים כתיב (כו'), וזה לא לקח אלא בחוט ובכוש, [פי׳] שטוות בו הנשים נקרא כוש, אלא ש״מ לקיחה על ידי דבר ש מילקיווה על ידי דבו אחר שמה לקיחה. ודחינן דלמא שאני חוט וכוש דכיוז דחבריה לאזוב. כי אזוב דמי, ולא דמי לסודר דלא חבריה ללולב. אלא מהא דתנז בפרה פרק ו'

. השוקת פסול.